

КЪМ ЕВРОПЕЙСКОТО ПРОСТРАНСТВО ЗА ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ

Комюнике от срещата на европейските министри,
отговарящи за висшето образование, Прага, 19 май 2001 г.

Две години след подписването на Болонската декларация и три години след Сорбонската декларация, европейските министри, отговарящи за висшето образование в 32 страни, присъединили се към тези документи, се събраха в Прага за да направят оценка на постигнатия напредък и да очертаят посоките и приоритетите в развитието през следващите години. Министрите отново потвърдиха своята убеденост в необходимостта от изграждането на Европейското пространство за висше образование в периода до 2010 г. Изборът на Прага за домакин на срещата доказва тяхното желание да обхванат цяла Европа в този процес, който следва да се разглежда като неразделна част от процеса на разширяване на Европейския съюз.

Министрите обсъдиха и приеха доклада "Продължение на процеса Болоня", който беше разработен по поръчка на групата, отговаряща за осъществяването на този процес. Беше подчертано, че целите, залегнали в Болонската декларация са били широко приети и са определяли насоките на развитие на висшето образование в повечето от страните, подписали декларацията. Университетите и други институции за висше образование също са изразили своята подкрепа. Министрите препотвърдиха своята позиция, че усилията за развитие на мобилността следва да продължат, с оглед подпомагане на студентите, преподавателите, изследователите и административните кадри, при ползването на богатствата на Европейското пространство за висше образование, включващи демократични ценности, културно и езиково разнообразие, разнообразие от системи за висше образование.

Министрите се запознаха с Конвенцията на европейските институции за висше образование, приета на 29-30 март 2001 г. в Саламанка, както и с препоръките от Конвенцията на европейските студенти, приета на 24-25 март 2001 г. в Гьотеборг. Министрите приветстваха активното включване в процеса Болоня на Европейската университетска асоциация /АУА/ и на Асоциацията на националните студентски съвети в Европа /ESIB/. Те бяха запознати и високо оцениха редица други инициативи, подпомагащи развитието на този процес. Не на последно място министрите отбелязаха конструктивната помощ от страна на Европейската комисия.

Министрите отбелязаха, че препоръчаните в Декларацията действия, отнасящи се до структурата от образователни степени, са били широко и активно прилагани в редица страни. Особено висока оценка беше дадена на постигнатото в областта на осигуряването на качеството. Министрите признаха необходимостта от съвместни действия, с които да се отговори на предизвикателствата на транснационалното образование. Призната беше и необходимостта от развитието на ученето през целия живот.

Бъдещи действия, произтичащи от шестте цели на болонската декларация

Министрите потвърдиха, както е посочено и в Болонската декларация, че изграждането на Европейско пространство за висше образование е условие за повишаване привлекателността и конкурентноспособността на институциите за висше образование в Европа. Те подкрепиха идеята, че висшето образование следва да се приема като обществено благо, което е и ще остане обществена отговорност /по отношение на нормативни документи и т.н./ и че студентите са пълноправни членове на академичната общност. От тази гледна точка министрите обсъдиха бъдещите процеси, както следва: Прилагане на система от лесно разбираеми и съпоставими степени

Министрите силно насърчиха университетите и другите институции за висше образование да използват предимствата, които дават националните законодателства и съществуващите на Европейско ниво инструменти за подпомагане на академичното и професионално признаване на курсове, степени и др. с цел подпомагане на гражданите при ефективното използване на техните квалификации, компетенции и умения в рамките на Европейското

пространство за висше образование.

Министрите се обърнаха към вече съществуващи организации и мрежи, например NARIC и ENIC, да развият на институционално, национално и европейско ниво опростени и ефективни процедури за справедливо признаване, отразяващи и подчертаващи разнообразието от квалификации. Прилагане на системата, основаваща се на два основни цикъла.

Министрите отбелязаха със задоволство, че целта от въвеждането на системата от степени, основаваща се на два основни цикъла, разделящи висшето образование на undergraduate- и postgraduate- обучение, е била разглеждана и обсъждана. Редица страни вече са приели тази структура, а други са в процес на нейното обсъждане. Важно е да се отбележи, че в редица страни степени "бакалавър" и "магистър", или такива, които са съпоставими с тях, и които са придобити в рамките на два цикъла, могат да се получат както в университети, така и в други институции за висше образование. Програмите, които водят до получаването на образователна степен, могат и дори трябва да се различават по своята ориентация и да имат различни профили, с оглед възможността да отразят индивидуалното разнообразие, академичните изисквания и изискванията на пазара на труда, както е посочено и в заключенията от семинара по проблемите на обучението в бакалавърски програми /Хелзинки, февруари 2001 г./

Изграждане на системата от кредити

Министрите подчертаха необходимостта от възприемане на общи елементи на квалификациите, придружени от кредитна система, като напр. ECTS или такава, която би могла да бъде съвместима с ECTS, осигуряваща както възможност за прехвърляне (трансфер), така и за акумулиране на кредити, за да се постигне по-голяма гъвкавост в процеса на обучение и получаване на квалификация. Заедно с взаимно признатите системи за осигуряване на качество на образованието, подобни предвиждания ще улеснят достъпа на студентите до пазара на труда в Европа и ще разширят съвместимостта, привлекателността и конкурентноспособността на европейското висше образование. Повсеместното използване на такава кредитна система и на Приложението към дипломата ще подпомогне прогреса в тази насока.

Насърчаване на мобилността

Министрите отново подчертаха, че целта, свързана с подобряване на мобилността на студенти, учители, изследователи и административни кадри, така както това е посочено в Болонската декларация, е от изключителна важност. Ето защо, те потвърдиха отново своята готовност да продължат премахването на всички пречки в името на свободното движение на студенти, учители, изследователи и административни кадри и наблегнаха на социалното измерение на мобилността. Те отбелязаха възможностите за мобилност, предлагани от програмите на Европейската общност и напредъка, постигнат в тази област, напр. стартирането на Плана за действие в областта на мобилността, предложен от Европейския съвет в Ница през 2000г.

Насърчаване на европейското сътрудничество при осигуряване на качество

Министрите приемат ключовата роля, която системите за осигуряване на качество имат при осигуряване на стандарти от високо качество и за улесняване на сравнимостта на квалификациите в цяла Европа. Те също така биха желали да окуражат по-тесното сътрудничество между системите за признаване и за осигуряване на качество. В допълнение, те насърчават университетите и другите институции за висше образование да разпространяват примери на добра практика и да разработят програми за взаимно приемане на механизмите за оценка и акредитация/удостоверяване.

Министрите приканват университетите и другите институции за висше образование, националните агенции и Европейската мрежа за осигуряване на качество във висшето образование (ЕМОКВО), в сътрудничество със съответните национални органи, които не са членове на ЕМОКВО, да си сътрудничат при изграждането на обща рамка за качество и да разпространяват успешен опит.

Насърчаване на европейските измерения във висшето образование

За да се укрепят в по-голяма степен европейските измерения на висшето образование и заетостта, министрите приканват сектора за висше образование да се увеличи разработването на модули, курсове и учебни програми на всички нива с европейско съдържание и ориентация. Това засяга преди всичко модули, курсове и учебни програми за получаване на степен, предлагани от институции от различни страни и завършващи с получаването на призната степен.

ОСВЕН ТОВА МИНИСТРИТЕ НАБЛЕГНАХА НА СЛЕДНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ:

Учене през целия живот

Ученето през целия живот е основен елемент на Европейско пространство за висше образование. В бъдеща Европа, изградена върху обществото на познанието и икономика, стратегиите за учене през целия живот са необходими за посрещане на предизвикателствата и използване на новите технологии и за подобряване на социалното сближаване, равни възможности и качество на живот.

Институции за висше образование и студенти

Министрите наблегнаха, че включването на университетите и другите институции за висше образование, както и на студентите като компетентни, активни и конструктивни партньори в установяването и формирането на Европейското пространство за висше образование е необходимо и се приветства. Институциите показаха, че отдават важно значение на създаването на съвместимо и ефективно, все още разнообразно и приспособяващо се Европейско пространство за висше образование. Министрите посочиха още, че качеството е основополагащо условие за доверие, значимост, мобилност, съвместимост и привлекателност на Европейското пространство за висше образование. Министрите оцениха високо извършеното за разработването на учебни програми, съчетаващи академичното качество и изискванията за постоянна заетост и изискващи непрекъсната активна роля на институциите за висше образование.

Министрите потвърдиха, че студентите трябва да участват и да оказват влияние върху организацията и съдържанието на образованието в университетите и другите институции за висше образование. Министрите също така потвърдиха отново необходимостта, напомнена от студентите, да бъдат взети в предвид социалните измерения на Болонския процес.

Да се засили привлекателността на европейското висше образование

Министрите потвърдиха необходимостта от засилване атрактивността на европейското висше образование за студентите от Европа и от други райони на света. Разбираемостта и съпоставимостта на европейските образователни степени във висшето образование трябва да бъдат подпомагани посредством изграждането на обща рамка на квалификациите, чрез кохерентно качество, механизми за акредитация и признаване, както и чрез полагане на по-големи усилия в областта на информираниостта.

Министрите специално подчертаха, че качеството на висшето образование и научните изследвания е и трябва да бъде определящо за привлекателността и конкурентноспособността на Европа. Министрите са

убедени, че ще бъде от голяма полза да се обръща по-голямото внимание на европейското висше образование, на висшите учебни заведения и програми с различни профили. Те призоваха към засилено сътрудничество между европейските страни с оглед на възможностите и перспективите за транснационално образование.

ПРОДЪЛЖЕНИЕТО НА ПРОЦЕСА БОЛОНЯ

Министрите са единодушни да продължат сътрудничеството си, основаващо се на залегналите в Болонската декларация цели, основаващи се на общото и взаимнополезното от различните култури, езици и национални системи, и да начертават всички възможности за междуправителствено сътрудничество и диалог с европейските университети и останалите висши учебни заведения, студентски организации, както и в рамките на програми на Европейския съюз.

Министрите приветстваха новите страни, които се присъединиха към процеса Болоня, след потвърдението от министрите на представените страни, за които програмите на Европейския съюз Сократ, Леонардо да Винчи или Темпус-Кардс са отворени. Те приеха кандидатурите на Хърватия, Кипър и Турция.

Министрите решиха следващата среща в рамките на продължението на процеса Болоня да се състои през втората половина на 2003 г. в Берлин, на която да се направи преглед и да се определят посоките и приоритетите на следващите стъпки на процеса в областта на европейското висше образование. Те потвърдиха нуждата от структура, която да следи продължението на работата по процеса Болоня. Това трябва да бъде група по продължението на процеса, както и подготвителна група. Групата по продължението на процеса Болоня трябва да бъде съставена от представители на всички страни-подписали декларацията, на новите участници и на Европейската комисия като се ръководи от съответното председателство на ЕС. Подготвителната група трябва да бъде съставена от представители на страните-домакини на предишните срещи на министрите и на бъдещата, на две страни-членки на Европейския съюз и на две страни, които не са членки на ЕС; тези допълнителни четирима представители ще бъдат избрани от групата по продължението на процеса Болоня. Председателството на ЕС за момента и Европейската комисия също ще бъдат представени в подготвителната група. Тази група ще бъде председателствана от представителя на страната-домакин на следващата среща на министрите.

Европейската асоциация на университетите, Европейската асоциация на висшите учебни заведения (EURASHE), националните студентски съюзи в Европа и Съветът на Европа трябва да бъдат консултирани при работата по процеса Болоня.

За да продължи процесът, министрите препоръчаха на групата по процеса Болоня да организира семинари за обсъждане на следните теми: сътрудничество в областта на акредитацията и осигуряване на качество на висшето образование, признаване на степените във висшето образование и използването на кредити в процеса Болоня, разработване на съвместни образователни степени, социалното измерение на висшето образование като се набляга на пречките пред мобилността, разширяването на процеса Болоня, обучението през целия живот и участието на студентите.

Превод: Отдел "Европейска интеграция", Дирекция "Международни дейности", МОН